

גיליון מס' 471 פרשת אמר
תשפ"ב שנה עשירית

לע"נ מרן רבינו
שמריהו יוסף חיים
בן מרן רבי יעקב ישראל זצוק"ל
ולזכות חיים ברוך בן שרה פעשא
לברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

היומן

כפי שהבאנו בגיליון לחג הפסח, אנו מביאים בזה קטעים נוספים מתוך יומן רשימות מיוחד שנכתב על ידי אחד מנכדי רבינו זצ"ל שזכה לשהות עליו בזמני הלילה, וא"ה נביא מדי שבוע קטעים נוספים ומיוחדים במדור זה.

שב"ק בא ששע"ח הגעתי בס"ד לבית מרן בליל שב"ק בשעה שמונה, בשעה עשר מרן כבר קם משנתו הקצרה ללמוד. בתחילה נכנס ללמוד בבית בנו, ואח"כ בשעה אחד עשרה חזר מרן לביתו. אז חזרתי למשמרתי וישבתי ליד מרן להיות 'שומר' כמנהגו שהקפיד שלא ללמוד לאור הנר ללא שומר [בבית בנו נעולים המנורות במנועול באופן שאין חשש שמא יטה, ואינו יודע היכן המפתח]. כאשר מרן ישב ולמד את הגמרא, בחוץ ירד גשם זלעפות ובפנים הבית היה חם ונעים מאש התורה, היה באוויר הרגשת מעין עולם הבא...

ראיתי לציון דבר מענין המעיד על עדינות נפשו של מרן, כאשר באמצע הלימוד קרה והסימניה - בה השתמש לעבור על הלימוד כמפורסם - נפלה מן ידו אל הארץ ולא שמתו לב לכך, מרן לא ביקש ממני להרים עבורו אלא רק אמר לי 'היה פה משהו ששמים בין האצבעות' ונתן לי להביג מעצמי... כמובן שתף הרמתי את הסימניה ומרן הודה לי בחום. דבר נוסף ששמתו לב באותו הזמן, כידוע מרן כולו תורה ולפעמים כאשר מדברים עמו בשאר ענינים, רגע לאחר מכן לא יזכור כלום. והנה השבת מרן ישב ולמד מסכת מנחות וכאשר סיים ביקש גמרא חולין ולא הבנתי למה, עד שראיתי שהתוספתא של מנחות נמצאת בכרך של מסכת חולין ומיד לאחר הבבלי ביקש חולין כדי ללמוד את התוספתא.

מקור שי"ח

מברכין בה"ב

א. השבת יברכו בכל בתי הכנסת האשכנזים את כל מי שיקבל עליו להתענות בה"ב כמובא במ"ב סי' תצ"ב סק"ג, ואמר רבינו זצ"ל שמעיקר הדין ראוי לעשות המי שברך קודם אשרי כמבואר במ"ב (סי' רפ"ד סקט"ו) שאין להפסיק בין אשרי לקדיש, אמנם בלבוש (סי' תצ"ב) ובפמ"ג (שם א"א סק"ג) כתבו דאומרין המי שברך אחר אשרי, וכתב רבינו: אולי כיון שנהגו כן הר"ל צורך ואין זה הפסק (סי' אישי ישראל סי' ש"ז), ובמנהגי בית הכנסת לדרמן (פ"ג הערה ד') כתב הטעם שנהגו כן מפני שהיא הפסקה מועטת.

ב. והנה דעת רבינו שאפשר לקבל את הצום בלי נדר כמו שמבואר בהרבה אחרונים, כמה פרקי חיים של קנייני תורה וענווה ניתן לרכוש מאדרת גדלות רבינו בהסכמתו לס' לקט ההלכה, בהביאו את דעתו בזה בלשונו הקדושה כן: בענין נדרי תענית, הרבה אחרונים כתבו שאפשר לקבל בל"ג, אבל דעת מ"ח שליט"א שצריך דוקא נדר. והקשיתי לו ממש"כ המ"ב שהעונה בשבת על מי שברך של בה"ב נקרא קבלה, ואעפ"כ אין מחוייב לקיימה, ומבואר דסגי בקבלה בל"ג. וענה לי (נמצא בידי התשובה ואוכל להעתיקה אם רצונו בכך).

ג. שמעתי מרבינו ז"ל כמה פעמים על הטעות שנשתרשה בציבור [מחמת דברי הלוח לא"י בעשרה בטבת, וראה בבירור הלכה סי' קל"א הרחבה בזה] שאם יש בעל שמחה הפוטר מתחונן מקצרים בסליחות, שזה מבוסס על לשון המ"ב (סי' קל"א סק"ח) שאם יש בעל ברית מניחין מקצת מהסליחות, וכוונתו מבוארת בכל הראשונים שלא לאמר והוא רחום ותחונן, ואמר שכבר עורר על כך רא"ח נאה ז"ל בשעתו בעיתון ושהצדק עימו, וכך נהג רבינו אף שבד"כ הי' בעל ברית ביום זה, וכן מצאתי ברשימות רבינו ממרן החז"א: בתענית ציבור שחל ברית מילה או חתן לא קיצרו כלל את הסליחות (גם בימי בה"ב) (ומש"כ במ"ב סי' קל"א סק"ח שמקצרין מקצת כוונתו דסגי מה שאין אומרים תחונן דלא כלוח א"י). וכן העתיק רבינו בשונה הלכות (סי' קל"א דין י"ג) ואם הי' מילה או חתן בתענית ציבור אין נופלים על פניהם וא"א והוא רחום שדינו כתחונן וכו' אבל אומרים סליחות ויודו.

מדור זה לע"נ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו "אורחות ישר"

- א. אפי' מי שחלש בטבעו חייב לביה"כ
- ב. בתחילת התפלה ולהתפלל עם הצבור
- ג. (מ"ב סי' א' סק"ט וסי' נ"ב סק"א).

ביאורים:

הביא המשנה ברורה דברי האליהו רבה וכתב וז"ל, ומי שאינו יכול להשכים קודם אור הבוקר, מחמת שהוא חלש בטבעו, או שהוא יודע בעצמו שאם יקום באשמורת יישן בעת התפילה, מוטב לישן כל הצורך. ומכל מקום יהיה זהיר מאוד לקום שעה, ולפחות חצי שעה, קודם קריאת השמש לבית הכנסת, כדי שיהיה יוכל להכין עצמו להתפלל בציבור ובנקיות, עכ"ל. והוא מש"כ רבינו דאפילו מי שחלש בטבעו חייב לעשות כן.

הספר תורתנו מגן לנו

הספרים שיחולקו בשבוע זה לזכות הנדיב הרב משה פינחס בן יהודית שזכות רבינו תעמוד לו ולכל משפחתו מבצע מיוחד ומסובסד לע"נ רבן של ישראל מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל הספר "תורתנו מגן לנו" (בכריכה קשה 270 עמ') ובו ג' שערים א. קנייני חיים - עובדות והנהגות ממרן הגר"ח זצוק"ל על סדר מ"ח קנייני תורה ב. הערות וביאורים בסוגיא דרשב"י ג. תגלחת מצווה - עניני תגלחת ראשונה לקטן תשובות והנהגות ממרן רשכבה"ג זצוק"ל

במחיר מיוחד בסך 10 ₪ בלבד
מוקדי הפצה מרכזיים: בחנויות גל פז בבני ברק ובירושלים בשאר אזורי הארץ ניתן להזמין במס' 053-3145900 ולקבל את הספר במשלוח חינם בכפוף למוקדי ההפצה של ה"קובץ גליונות" ברחבי הארץ בברכה מרובה מערכת "קובץ גליונות"

"וספרתם לכם ממחרת השבת את עומר התנופה" (כג, טו)

בחודש אייר תשס"ו שאלתי את רבינו מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זיע"א מה הדין באחד שספר ספירת העומר כהלכתה, ובתוך כדי דיבור שינה בטעות וספר לא נכון, האם יצא יד"ח.

והשיב [בע"פ]: יצא יד"ח, כתוב ברמב"ן (ברכות ו: בדפי הר"ף) שתוכ"ד מועיל לתקן ולא לקלקל. עכ"ד.

מאת הרב אברהם ישעיהו פרידליס

חדש! עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל! מדור שָׁגִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת בהר - הגאון הגדול רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצ"ל (י"ד ט"ז אייר)
פרשת בחוקותי - הגאון הגדול רבי משה הלוי סאלוביצי'ק - שוויץ (י"ד י"ט אייר)
פרשת נשא חג השבועות - הגאון הגדול רבי זלמן רוטברג (ח' סיון)
פרשת שלח - הגאון הגדול רבי גדליה נדל (ט"ז סיון)

מרן רבי יוסף דב הלוי סולוביצ'יק בעל 'בית הלוי' זצ"ל

מופת על פי חזקה

כאשר דיברו עם רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל אודות מופת מסוים שנעשה אודות ברכתו, נענה ואמר: היתה פעם אשה עגונה שבעלה נעלם, ולא ידעה אם הוא חי או שמא השתמד ח"ו, באה אל ה"בית הלוי" ותינתה את צרתה. שאל אותה הבית הלוי: מה אוכל לעזור לך... אמרה לו: רבי, רק תאמר לי אם הוא חי, ענה לה: הוא חי! שוב שאלה: רק תאמר לי רבי, האם הוא השתמד, ענה לה: לא! ושוב שאלה: רק תאמר לי אם יחזור, ענה לה: יחזור! ולאחר זמן, אכן, חזר הבעל חי, יהודי כשר, בריא ושלם. אמרו ל"בית הלוי" כי הנה מופת גדול... אמר להם: אין זה מופת כלל, כי מה שאמרתי שהוא חי - משום חזקת חיים, מה שאמרתי שלא השתמד - משום חזקת כשרות, ומה שאמרתי שישוב - כי אם הוא חי וכשר מדוע שלא יחזור... וסיים רבינו ואמר - כך הגדולים כיסו את ה"מופתים" שעשו (דרך שיחה, מטות).

דמות פניו של מרן בעל הבית הלוי זצ"ל

כרמלית - על שום מה

כאשר הלך בעל הבית הלוי להדפיס את ספרו, הלך למנהל בית הדפוס שהיה גר בעירו, וקבע עמו פגישה אודות הספר. המדפיס היה קצת משכיל ושמו היה כרמל. כאשר הגיע, החל לשוחח איתו על מחירי הדפוס ובעל הדפוס נקב במחיר מסוים, ובאותו רגע נכנסה רעייתו ושמעה את המחיר, ומיד צעקה עליו מדוע אתה עושה לו מחיר כה זול!?

הבית הלוי ביקש להוכיח אותה על שבאה והתערבה בשיחתם, ואמר בחיך, בידוע, כי כל מי שהוא רב, רעייתו רבנית. ומי שהוא בלן, רעייתו נקראית בלנית, וכן הלאה.

ואף בעניינינו, כרמל, רעייתו נקראת כרמלית. והלכה היא: כרמלית אינה רשות היחיד ואינה רשות הרבים, ואם כן מה עושה כאן

ה'כרמלית' ברשות היחיד?.. (מנחת תודה, פרק כ"ז עמוד רע"ב).

לחייב עצמו דבר שאינו קצוב

כשהרצה רבי אליהו מן, את קושיתו המפורסמת של הבית הלוי (דרשות דרוש י"ז) איך ישראל קיבלו עליהם "נעשה ונשמע" קודם שידעו הפרטים, והיאך יחול עליהם החוב לדעת הרמב"ם (פ"א ממכירה הט"ז) שהמחייב עצמו בדבר שאינו קצוב אין חל עליו חיוב כלל ע"ש, השיב לו רבינו מיד, הרי טעם הדין שכתב הרמב"ם הוא משום דאינו גומר בדעתו, אבל כאן היה גמירות דעת, כמו שרבה השיב לההוא צדוקי (שבת פ"ח, ב') "אנן דסגינן בשלימותא", ופירש רש"י "התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטענונו בדבר שלא נוכל לעמוד בו".

והוסיף לו בחיך, ה"בית הלוי" (שם שמאריך בדברי הגמרא בשבת) עשה את הצדוקי יותר מדי למדן... (דרך שיחה, יתרו)

אינו נין ואינו נכד

פעם התבטא רבנו אודות הלשון 'נין', כי בתורה הכונה לבן, ואילו העולם טועה שקוראים לבן הנכד 'נין', וכשאמרו לו שבעל הבית הלוי כותב בספרו שהוא נין ונכד להגר"ח מוואלזין, התפלא מאוד כי אינו נכד וגם אינו בנו, כי אם דור שישי אליו (דרך שיחה, וירא)

החידוש בשונה הלכות

פסק המשנה ברורה סימן תרע"א סק"ה כי מי שעומד בימי החנוכה, ביום ג' לדוגמא ויש לו רק ב' נרות שלא ידליק שני נרות אלא ידליק רק אחת, ובשונה הלכות שם דין ו' חרג ממנהגו, שבדרך כלל מביא רק דברי המשנה ברורה וחזון איש, אך בהלכה זו הביא דעת האבי עזרי בשם הבית הלוי המוכיח כי במקרה זה ידליק שני נרות שיש לו. ועין טעמא דקרא החדש, לחנוכה שהביא טעם לדבריהם.

ומעניין לציין כי במקום נוסף (פ"ד מתרומות צה"ל אות תס"ב) מביא רבינו את דבריו של הבית הלוי, אך מציין שהוא הובאו בספר אבי עזרי, ואף שבודאי ראה את זה גם בלי האבי עזרי, ומסתבר שעשה כן לכבד את רבו מרן הרב שך זצ"ל.

עם ידידו
ושותפו
לכתיבת הספר
'שונה הלכות'
רבי אלעזר
צדוק טורצ'ין

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק
☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:
נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586
קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310